

Міністерство освіти і науки України
**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ
ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90 e-mail: nenc@nenc.gov.ua

«21» червня 2016 р. №
На № _____ від _____

**Директору НЕНЦ
В. В. Вербицькому**

**Доповідна записка щодо вивчення стану та змісту роботи в
учнівських лісництвах та гуртках юних лісівників загальноосвітніх та
позашкільних навчальних закладів Рівненської області
(станом на червень 2016)**

Комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради — позашкільний навчальний заклад еколого-натуралістичного напрямку роботи, складова системи позашкільної освіти, що надає знання, формує вміння та навички за інтересами, забезпечує потреби особистості у творчій самореалізації, інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток, підготовку до активної професійної та громадської діяльності, створює умови для соціального захисту та організації змістовного дозвілля відповідно до здібностей, обдаровань та стану здоров'я вихованців, учнів і слухачів.

Максимально обмежити негативний вплив на дитину, формування ціннісних ставлень до природи, до праці, забезпечення умов для розвитку творчої особистості та її самореалізації – головна мета діяльності комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради.

Педагогічний колектив реалізує основні завдання профільного позашкільного закладу еколого-натуралістичного спрямування, а саме: забезпечує надання основ екологічної освіти та виховання, створює належні умови для самовизначення, саморозвитку та самореалізації вихованців засобами еколого-натуралістичної діяльності. Свобода і можливість вибору занять позитивно впливають на здатність дитини до організації подальшого життя, допомагають у базовій професійній підготовці.

Навчальний заклад здійснював свою діяльність відповідно до Статуту.

Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти в Україні в XXI столітті першочерговими завданнями є формування у дітей і молоді цілісної наукової картини світу, сучасного світогляду, творчих здібностей і здатності до самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості; підготовка людей високої освіченості і моралі, здатних до творчої праці; створення необхідних умов для розвитку обдарованих дітей; екологічне виховання.

Тому науково-методичною проблемною темою закладу на 2014-2016 роки, над якою розпочав працювати педагогічний колектив є „Розвиток творчих здібностей і самореалізації особистості вихованців та педагогів в умовах позашкільної освіти“. Педагогічним колективом розроблено алгоритм реалізації проблемної теми.

Протягом 2015 року було реалізовано другий, практично-діяльнісний етап науково-методичної проблемної теми: проведені засідання педагогічної ради „Самоосвіта – шлях до постійного зростання, творчості та самореалізації” та педрада-диспут „Розвиток творчих здібностей учнів у позашкільному у закладі”.

Педагогічна рада, як постійно діючий колегіальний орган самоврядування педагогічного колективу, є одним із показників управлінської майстерності адміністрації навчального закладу.

2. Координаційно-методична діяльність

Комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради є позашкільним освітньо-виховним закладом, який координує еколого-натуралістичну діяльність загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області.

Заступники директора з навчально-виховної та навчально-методичної роботи, завідувач методичного відділу та методисти закладу аналізують звітні та інформаційні матеріали, здійснюють моніторинг та консультативну роботу, займаються розробленням планів, циклограм, положень проведення методико-педагогічних та масових заходів, узагальнення кращого педагогічного досвіду, видавничу діяльність.

Як координатор методичної роботи в області Станція працює за напрямками:

- інформування педагогів, школярів та учнівської молоді області про обласні, всеукраїнські і міжнародні масові заходи еколого-натуралістичного спрямування;
- надання консультацій щодо участі у обласних, всеукраїнських і міжнародних масових заходах еколого-натуралістичного спрямування;
- висвітлення на веб-сайті комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради інформації щодо проведення заходів з екологічної тематики;
- просвітницька діяльність;
- організація та проведення консультацій, семінарів, екскурсій;
- підвищення екологічної освіти та культури населення;
- сприяння розвитку громадського екологічного руху.

Комунальному закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради підпорядкована Радивилівська районна станція юних натуралістів та гуртки, які працюють на базах районних, міських та сільських Будинків дітей та молоді, Будинків школяра. Юні натуралісти області займаються в гуртках у 20 позашкільних навчальних закладах.

Важливим аспектом діяльності методичної служби є створення системи інформаційного забезпечення інноваційного процесу. Головною її

метою є: сприяння вдосконаленню навчально-виховного процесу, програмно-методичного оновлення, запровадження нових форм і методів діяльності, підвищення майстерності педагогічних працівників, впровадження педагогічного передового досвіду.

Основними принципами організації методичної роботи в закладі є:

- відповідність системи методичної роботи закладу сучасному замовленню держави;
- науковість, що вимагає знання сучасних теоретико-методологічних основ розвитку вітчизняної та зарубіжної педагогіки, психології, соціології з питань виховання творчої особистості;
- системність, що сприяє відпрацюванню мети, завдань, змісту, форм, методів як цілісної системи позашкільної діяльності;
- послідовність, наступність, безперервність, масовість, що вимагає всебічного охоплення педагогів різними формами методичної роботи протягом навчального року;
- творчий характер, що обумовлює максимальну активізацію діяльності педагогів;
- конкретність, що вимагає врахування особливостей закладу, його регіону, типу, завдань та програми позашкільної життєдіяльності;
- оперативність, гнучкість, мобільність у врахуванні сучасних вимог до розвитку позашкільної освіти.

Станцією юних натуралістів ефективно використовується в практичній діяльності різноманітні засоби: реклама на радіо і телебаченні, інформаційний Інтернет-ресурс, обласні семінари, анотовані каталоги, банки інноваційних технологій.

Протягом року суттєво активізувалась видавнича діяльність методичної служби: видається дитяча газета „Екологічна палітра”, інформаційний збірник „Екологічний вісник”, інформаційні та методичні посібники, буклети.

Заслуговує на увагу інноваційна освітня діяльність Станції юних натуралістів як науково-методичного центру в області, яка полягає в послідовному, компетентному і професійному розповсюдженні інноваційних педагогічних ідей, інноваційних підходів до навчально-виховного процесу в позашкільлі. Відповідно до наказу управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації від 31.10.2013 року № 699 „Про обласну координаційно - методичну раду з питань еколого-натуралістичної освіти і виховання” координатором еколого-натуралістичної освіти в області є координаційно - методична рада з питань еколого-натуралістичної освіти і виховання, яка контролює і розв'язує важливі питання організації науково-методичного та навчально-виховного процесу, теорії і методики навчання, використання сучасних технічних засобів, обміну досвідом науково-педагогічної роботи, вироблення рекомендацій щодо впровадження інноваційних форм, методів і засобів навчання, організації ефективного зв'язку з навчальними загальноосвітніми та позашкільними закладами області з питань еколого-натуралістичної освіти та виховання. Рада є координаційно-дорадчим громадським органом, вона сприяє реалізації державної політики, зокрема з питань еколого-натуралістичної освіти і

виховання в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах, організовує виїзди в райони з метою надання методичної допомоги.

В лютому відбулося виїзне засідання обласної координаційно-методичної ради з питань розвитку еколого-натуралістичної освіти і виховання з теми „Творча співпраця загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів як шлях до реалізації безперервної екологічної освіти” на базі комунального закладу „Станція юних натуралістів” Радивилівської районної ради Рівненської області. В заході взяли участь Остафійчук Т.В., директор, Мороз Є.П., Власюк І.М., методисти, Гайдаченко Л.П., Катюха В.В., завідувачі відділів, методисти районних відділів, управлінь освіти області. На засіданні вирішувались питання творчої співпраці між загальноосвітніми та позашкільними навчальними закладами з реалізації безперервної екологічної освіти; дотримання принципів системності, систематичності і безперервності, що забезпечують організаційні умови формування екологічної культури особистості між окремими ланками освіти, єдність формальної і неформальної освіти населення; ідеї цілісності природи, універсальності зв'язків всіх природних компонентів і процесів; дотримання міждисциплінарного підходу до формування екологічного мислення, що передбачає логічне поєднання й поглиблення системних природних знань, логічне підпорядкування різнобічних знань основній меті екологічної освіти; забезпечення взаємозв'язку краєзнавства, національного і глобального мислення, що сприяє поглибленому розумінню екологічних проблем на різних рівнях; про краєзнавчий принцип екологічної освіти; про поєднання високопрофесійних екологічних знань з високоморальними загальнолюдськими цінностями, синтез природничо-наукових та соціогуманітарних знань.

В грудні на базі комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради відбулося засідання координаційно-методичної ради з питань розвитку екологічної освіти і виховання з теми „Використання інтерактивних технологій на заняттях гуртків еколого-натуралістичного напрямку”. На засідання були запрошені завідувач кабінету біології та основ здоров'я Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Шагієва Р.Р., методисти біології управлінь та відділів освіти райдержадміністрацій та міст обласного підпорядкування, керівники позашкільних загальноосвітніх навчальних закладів та керівники гуртків. Остафійчук Т.В., директор, підготувала виступ з теми „Взаємодія загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів у створенні єдиного освітнього простору”, накреслила присутнім пріоритетні напрями позашкільної освіти: створення конкуренто-спроможного позашкільного навчального закладу з метою збереження та розвитку позашкільної освіти на Рівненщині, створення лабораторії підручникотворення, налагодження взаємодії загальноосвітніх та позашкільних закладів з метою створення єдиного освітнього простору. Шагієва Раїса Радисівна, завідувач кабінету біології та основ здоров'я Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, підкреслили важливу роль використання інтерактивних методів на заняттях гуртків еколого-натуралістичного напрямку.

Впродовж року методичною службою закладу були проведені наступні семінари:

Семінар для керівників гуртків
„Виховний потенціал позашкільного навчального закладу у формуванні творчої особистості”

1. Творча особистість – головний орієнтир позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного профілю.
2. Від творчого педагога до творчого вихованця.
3. Технологія формування творчої особистості.
4. Роль інтерактивних технологій у розвитку пізнавальних інтересів учнів.
5. Тренінг „Розвиток творчої особистості вихованців”.
6. Обмін досвідом роботи.

Регіональний семінар-тренінг для вчителів біології та географії
„Впровадження Міжнародної науково-освітньої програми GLOBE в освітніх закладах Рівненщини”

1. Тренінг з користування веб-сайтом GLOBE.
2. Тренінг за напрямком „Фенологія”.
3. Реалізація міжнародного науково-освітнього проекту GLOBE вихованцями комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради.
4. Тренінг за напрямком „Атмосфера”.
5. Тренінг за напрямком „Наземний покрив/біологія”.

Семінар для керівників агітбригад
„Формування екологічної культури в учнівській молоді. Неформальна екологічна освіта”

1. Екологічна ситуація в Україні і в області. Моніторинг діяльності загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів з еколого-натуралістичного напрямку.
2. Виховання екологічної свідомості і культури учнівської молоді в процесі проведення організаційно-масової роботи.
3. Шляхи підвищення ефективності використання результатів позакласної еколого-натуралістичної роботи в навчально-виховному процесі.
4. Нові підходи до формування змісту діяльності творчих об’єднань школярів.
5. Обмін досвідом роботи.

Семінар для керівників гуртків
„Національне виховання в позашкільному навчальному закладі”

1. Елементи народознавства при формуванні екологічної культури школярів.
2. Народознавчий підхід у вихованні в учнівській молоді любові до рідного краю.

3. Народознавчий землеробський календар і його використання в роботі гуртків еколого-натуралістичного профілю.

4. Майстер-клас з лозоплетіння „Виготовлення виробів з лоз

Семінар для керівників учнівських лісництв
„Професійна орієнтація - обґрунтована система допомоги гуртківцям у виборі професії відповідно до здібностей, нахилів та сучасного ринку праці”

1. Поняття та зміст професійного самовизначення.

2. Педагогічні засоби реалізації професійного самовизначення учнів.

Методика складання професіограм.

3. Форми профорієнтаційної роботи у позашкільному навчальному закладі.

4. Педагогічні засоби реалізації професійного самовизначення школярів.

5. Формування професійної спрямованості учнів на сфері сучасного сільськогосподарського виробництва.

Семінар-практикум для керівників гуртків
„Діяльність позашкільного закладу з формування в учнів позитивної мотивації на здоровий спосіб життя”

1. Культура здоров'я - засіб всебічного розвитку особистості

2. Самовдосконалення та самоконтроль - важливі складові виховання здоров'я способу життя.

3. Традиції збереження й зміцнення здоров'я.

4. Формування у гуртківців орієнтації на здоровий спосіб життя.

5. „ЮНЕКО”- лабораторія під відкритим небом.

Семінар для керівників учнівських виробничих бригад, трудових аграрних об'єднань

„Трудове виховання як засіб всебічного і гармонійного розвитку особистості”

1. Використання спадщини В.О. Сухомлинського на заняттях гуртків еколого-натуралістичного напрямку.

2. Роль трудового виховання в розвитку особистості школяра.

3. Організація трудових десантів під час літнього оздоровлення учнів

4. Використання нових форм трудового виховання з метою розвитку технічних та наукових здібностей гуртківців

5. Трудове виховання учнів через діяльність виробничих бригад.

2.1. Загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади області
Позашкільні навчальні заклади еколого-натуралістичного спрямування

№ п/п	Назва позашкільного закладу	Повна адреса, поштовий індекс	Прізвище, ім'я та по батькові директора закладу	Телефон	Телефакс	Електронна адреса
1.	Комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради	33028, м. Рівне, вул. В. Чорновола, 79-б	Остафійчук Тетяна Василівна	р. (0362) 23-01-49 м. (050)9454324 (096)5195232	(0362) 23-01-49	rivneosun2007@ukr.net
2.	Радивилівська районна станція юних натуралістів	35500, Рівненська обл. м. Радивилів вул. Шкільна, 5	Налево Наталія Ігорівна	р. (03633) 4-34-59 м. (097)4305136	Відділ освіти 0363343106	radyvyliv_sun@ukr.net

**Статистичні дані щодо організаційних форм навчально-виховного процесу
за основними профілями**

Назва ПНЗ	Кількість гуртків	Профільність	Нові форми	Дошкільного віку	Молодшого шкільного віку	Середнього шкільного віку	Старшого шкільного віку	Загальна кількість дітей
Комунальний заклад "Станція юних натуралістів" Рівненської обласної ради	3	Біологічний					3	45
	15	Зоолого-тваринницький			4	6	5	210
	16	Екологічний			12	4		240
	11	Сільськогосподарський			9	2		165
	7	Квітково-декоративний			2	5		105
	12	Декоративно-ужитковий			4	8	-	180
	-	Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	64			31	25	8	945	
Радивилівська районна станція юних натуралістів	8	Біологічний			-	5	3	112
	4	Екологічний			4			68
	3	Сільськогосподарський				3		47
	2	Зоолого-тваринницький				2		33
	4	Декоративно-ужитковий			2	2		65
	-	Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	21			6	12	3	325	

Комунальний заклад „Соснівський Центр дитячої та юнацької творчості” Березнівської районної ради		Біологічний						
	2	Екологічний			1	1		30
	2	Сільськогосподарський					2	30
	5	Квітково-декоративний			1	3	1	47
	5	Декоративно-ужитковий			1	3	1	75
	1	Нетрадиційні, нові форми					1	15
		Інший						
Всього	15				3	7	5	197
Назва ПНЗ	Кількість гуртків	Профільність	Нові форми	Дошкільного віку	Молодшого шкільного віку	Середнього шкільного віку	Старшого шкільного віку	Загальна кількість дітей
Комунальний позашкільний навчальний заклад „Володимирецький районний Будинок школярів та юнацтва” Володимирецької районної ради	3	Біологічний						
	1	Екологічний				1		16
	3	Сільськогосподарський				2	1	39
	3	Квітково-декоративний				3		43
	14	Декоративно-ужитковий			1	13		209
		Нетрадиційні, нові форми						
	1	Інший					1	12
Всього	25				1	20	2	363
Комунальний заклад „Гоцанський районний центр дітей, юнацтва та молоді”		Біологічний						
	2	Екологічний			1		1	25
		Сільськогосподарський						

		Квітково-декоративний						
		Декоративно-ужитковий						
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	2				1		1	25
Демидівський районний Будинок творчості школяра	2	Біологічний				2		30
		Екологічний						
	1	Сільськогосподарський				1		15
		Квітково-декоративний						
	8	Декоративно-ужитковий			2	3	3	124
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	11				2	6	3	169
Назва ПНЗ	Кількість гуртків	Профільність	Нові форми	Дошкільного віку	Молодшого шкільного віку	Середнього шкільного віку	Старшого шкільного віку	Загальна кількість дітей
Комунальний заклад „Районний Будинок учнівської молоді” Дубенської районної ради Рівненської області		Біологічний						
	9	Екологічний			5	4		225
		Сільськогосподарський						
		Квітково-декоративний						
	11	Декоративно-ужитковий			4	7		275

		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	20				9	11		500
Дубровицький центр позашкільної освіти	2	Біологічний				1	1	30
	3	Екологічний				3		45
		Сільськогосподарський						
	3	Квітково-декоративний				3		45
	10	Декоративно-ужитковий			5	5		140
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	18				5	12	1	260
Комунальний заклад „Будинок учнівської молоді” Зарічненської районної ради Рівненської області	2	Біологічний				2		29
	2	Екологічний				2		29
		Сільськогосподарський						
		Квітково-декоративний						
	12	Декоративно-ужитковий			4	4	4	194
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	16				4	8	4	252
Назва ПНЗ	Кількість гуртків	Профільність	Нові форми	Дошкільного	Молодшого шкільного	Середнього шкільного	Старшого шкільного	Загальна кількість дітей

				віку	віку	віку	віку	
Мізоцький будинок школярів та молоді Здолбунівської районної ради		Біологічний						
		Екологічний						
		Сільськогосподарський						
	1	Квітково-декоративний				1		25
	1	Декоративно-ужитковий				1		20
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	2					2		45
Корецький районний Будинок школярів		Біологічний						
	1	Екологічний				1		23
		Сільськогосподарський						
		Квітково-декоративний						
	2	Декоративно-ужитковий			1	1		27
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	3			1	2			50
Костопільський будинок школярів та юнацтва	3	Біологічний				2	1	45
	5	Екологічний			1	4		90
		Сільськогосподарський						
	1	Квітково-				1		15

		декоративний						
		Декоративно-ужитковий						
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	9				1	7	1	150
Назва ПНЗ	Кількість гуртків	Профільність	Нові форми	Дошкільного віку	Молодшого шкільного віку	Середнього шкільного віку	Старшого шкільного віку	Загальна кількість дітей
Млинівський районний будинок творчості школярів Млинівської районної ради Рівненської області		Біологічний						
	2	Екологічний					2	30
	1	Сільськогосподарський					1	15
	1	Квітково-декоративний				1		15
		Декоративно-ужитковий						
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	4					1	3	60
Острозький районний Будинок школяра		Біологічний						
	3	Екологічний			2	1		45
		Сільськогосподарський						
		Квітково-декоративний						
	6	Декоративно-ужитковий			1	5		90

		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	9				3	6		135
Рівненський районний Будинок школяра Рівненської районної ради		Біологічний						
		Екологічний						
		Сільськогосподарський						
	2	Квітково-декоративний				2		70
	12	Декоративно-ужитковий			2	8	2	310
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	14				2	10	2	380
Назва ПНЗ	Кількість гуртків	Профільність	Нові форми	Дошкільного віку	Молодшого шкільного віку	Середнього шкільного віку	Старшого шкільного віку	Загальна кількість дітей
Рокитнівський будинок дітей та молоді	8	Біологічний			3	3	2	119
	4	Екологічний				3	1	60
	1	Сільськогосподарський				1		15
	1	Квітково-декоративний				1		10
	18	Декоративно-ужитковий			4	11	3	259
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						

Всього	32				7	19	6	463
Сарненський будинок дітей та молоді		Біологічний						
	5	Екологічний				5		75
		Сільськогосподарський						
	4	Квітково-декоративний				4		60
	34	Декоративно-ужитковий			11	19	4	510
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	43				11	28	4	645
Степанський будинок дітей та молоді Сарненського району		Біологічний						
	2	Екологічний				2		30
		Сільськогосподарський						
		Квітково-декоративний						30
	17	Декоративно-ужитковий			5	10	2	255
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	19				5	12	2	315
Назва ПНЗ	Кількість гуртків	Профільність	Нові форми	Дошкільного віку	Молодшого шкільного віку	Середнього шкільного віку	Старшого шкільного віку	Загальна кількість дітей
Будинок дітей та молоді Дубенської міської ради	1	Біологічний					1	5
	2	Екологічний				1	1	30

		Сільськогосподарськи й						
	1	Квітково- декоративний				1		12
	12	Декоративно- ужитковий		3	3	3	3	203
	1	Нетрадиційні, нові форми					1	5
		Інший						
Всього	17			3	3	5	6	255
Будинок дитячої та юнацької творчості Кузнецовської міської ради Рівненської області	2	Біологічний			2			26
	4	Екологічний				2	2	54
		Сільськогосподарськи й						
		Квітково- декоративний						
	17	Декоративно- ужитковий		2	5	8	2	391
		Нетрадиційні, нові форми						
		Інший						
Всього	23			2	7	10	4	471
Рівненський міський Палац дітей та молоді		Біологічний						
	16	Екологічний Групи раннього еко- розвитку „Я пізнаю світ”			2	8	6	190
		Сільськогосподарськи й						
		Квітково- декоративний						

		Декоративно-ужитковий					
		Нетрадиційні, нові форми Еколо-гічний тренінговий центр			7		96
	2	Інший Комітет „Екологія”			2		20
Всього	18						306
РАЗОМ	406						6090

Гуртки та інші творчі учнівські об'єднання еколого-натуралістичного профілю в навчальних закладах області

	Профіль	ПНЗ еколого-натуралістичного спрямування	Комплексні ПНЗ	Загальноосвітні навчальні заклади	Кількість гуртків/кількість дітей
Рівненська область	Біологічний	29	27	15	71/1065
	Екологічний	20	41	46	107/1605
	Сільсько-господарський	14	13	1	28/420
	Квітково-декоративний	9	13	12	34/510
	Декоративно-ужитковий	21	205		226/3728
	Нетрадиційні, нові форми		9	13	22/337
	Інший		5		5/75
	Всього	93	313	87	493/7740

2.3. ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської
обласної ради на 2016 – 2020 роки

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА ПРО ЗАКЛАД

1. Назва установи **комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради**
2. Свідоцтво про державну реєстрацію **Серія А01 № 538936 від 17.01.1996**
3. Адреса, телефон, e-mail
м. Рівне, вул. В. Чорновола, 79б, тел./факс (0362) 23 01 49, URL www.rivneosun.com.ua, E-mail rivneosun2007@ukr.net
4. Підприємства **Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації**

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

Назва програми Програма розвитку комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради

Розробник програми комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради

Терміни реалізації програми 2016 – 2020 р. р.

Очікувані результати: становлення компетентісно спрямованого навчально-виховного процесу у єдності змістових, технологічних, особистісних, управлінських параметрів

Виконавці Програми Педагогічний колектив комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради

Мета Програми:

Забезпечення позитивної динаміки розвитку комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради як відкритої педагогічної системи, яка спрямована на розвиток вихованців, адаптованих до вимог сучасного суспільства, забезпеченні права дитини на розвиток і вільний вибір різних видів діяльності у вільний час.

Завдання Програми:

- підвищення якості та доступності позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку для кожної дитини;
- оновлення змісту позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю у відповідності з інтересами дітей, потребами сім'ї і суспільства;
- розвиток інфраструктури позашкільних закладів еколого-натуралістичного профілю, у тому числі за рахунок забезпечення інвестиційної привабливості;
- здійснення ресурсного забезпечення функціонування та розвитку всіх структурних підрозділів Станції юних натуралістів;
- організація екологічних семінарів і конкурсів;
- підвищення рівня професійної компетентності педагогів закладу;
- розвиток ресурсного (матеріально-технічного, кадрового, науково-методичного) забезпечення навчально-виховного процесу;

- створення умов для участі сім'ї та громадськості в управлінні розвитком закладу.

ВСТУП

Виклики ХХІ століття, процеси реформування освіти в Україні обумовлюють необхідність докорінних змін у навчанні, вихованні і розвитку громадян нової генерації, здатної до інноваційного типу мислення, адекватного реагування на зміни в суспільстві, повноцінно жити й активно діяти у новому світі, постійно самовдосконалюватися.

Позашкільна освіта має бути націленою у майбутнє, на розв'язання проблем ХХІ століття, на формування та розвиток ключових компетентностей вихованців, ціннісних орієнтацій, комунікативної культури, творчих способів мислення.

Одним з перспективних напрямів модернізації позашкільної еколого-натуралістичної освіти є посилення її компетентнісної спрямованості.

Перехід до компетентнісно спрямованої еколого-натуралістичної освіти обумовлює потребу у переведенні закладу із режиму функціонування у режим розвитку.

Керуючись основними положеннями Національної доктрини розвитку освіти, педагогічний колектив Станції юних натуралістів приділяє значну увагу вдосконаленню моделі педагогічної діяльності закладу як відкритої цілеспрямованої соціальної системи, що організовує свою діяльність у контексті сучасного освітнього менеджменту.

Для оптимізації роботи закладу розширюються партнерські зв'язки з державними, науковими установами, вищими навчальними закладами, громадськими організаціями тощо. А саме:

- вищими навчальними закладами, з якими укладені угоди про співпрацю;
- профільними позашкільними навчальними закладами еколого-натуралістичного напрямку та відповідними відділами комплексних позашкільних навчальних закладів;
- Рівненською обласною організацією Українського товариства охорони природи;
- Рівненською обласною організацією Українського товариства охорони птахів;
- Всеукраїнською дитячою спілкою „Екологічна варта”;
- Всеукраїнською екологічною лігою;
- засобами масової інформації.

Урахування зовнішніх умов прискорює процес оновлення змісту діяльності закладу, зумовлює необхідність перегляду підходів до планування його роботи. Усе це вимагає організації такого навчально-виховного процесу, який передбачає використання сучасних освітніх технологій роботи з дітьми та учнівською молоддю, що створюють умови для самореалізації вихованців за обраним профілем навчально-творчої діяльності та

формування навчально-творчого соціуму, де основне місце відводиться особистісному розвитку вихованців.

Сучасний етап розвитку закладу передбачає також створення умов для координування своєї діяльності з іншими суспільними інституціями, інтегруючи їх у єдиний виховний простір, спрямований на розвиток творчої особистості дитини.

1. Вищезначене зумовлює необхідність розроблення програми подальшого розвитку закладу.

1.1. Програма розвитку ґрунтується на основних засадах Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Законах України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», Концепції позашкільної освіти та виховання, Положення про позашкільний навчальний заклад, інших документів, що регламентують діяльність позашкільних навчальних закладів в Україні, з метою створення ефективного механізму щодо забезпечення подальшого розвитку закладу і є стратегічним документом, що характеризує програмно-цільову ідеологію розвитку закладу.

Програма визначає стратегічні пріоритети розвитку закладу, обґрунтовує ресурсні потреби, шляхи поглиблення його інноваційного потенціалу і визначає результати його діяльності.

Програма зумовлює модернізацію змісту еколого-натуралістичної освіти в контексті нових нормативних актів, які регулюють розвиток еколого-натуралістичної освіти в Україні, впровадження новітніх підходів і педагогічних технологій.

1.2. Технологія реалізації Програми

1.2.1. Принципи діяльності:

- гуманізація – визначає пріоритет завдань творчої самореалізації особистості, її виховання, створення умов для вияву обдарованості і талантів дітей;

- добровільність та доступність – передбачає право вибору та доступність у забезпеченні потреб особистості у творчій самореалізації, духовному самовдосконаленні, здобутті додаткових знань, умінь та навичок, підготовки до активної професійної діяльності;

- багатокладність та варіативність – передбачає можливість широкого вибору змісту, форм і засобів еколого-натуралістичної освіти та виховання у вільний від навчання час, альтернативність у задоволенні духовних запитів особистості, її пізнавальних та інтелектуальних можливостей та інтересів; запровадження поліваріативності навчальних програм, поглиблення і розширення їх практичної спрямованості;

- самостійність та активність – полягає у забезпеченні такої психолого-педагогічної атмосфери, яка сприяє виявленню, а також розвитку і реалізації учнями пізнавальної самостійності, творчої активності;

- практична спрямованість – передбачає набуття учнями певних допрофесійних умінь і навичок, орієнтацію та трудову діяльність у ринкових умовах, їх розширення та розвиток.

1.2.2. Напрями діяльності

- навчально-виховний – передбачає впровадження інноваційних педагогічних методик та технологій, спрямованих на орієнтування і самореалізацію вихованців у багатогранному соціокультурному середовищі;
- психолого-педагогічний – полягає у забезпеченні атмосфери, яка сприяє виявленню, розвитку і реалізації вихованцями пізнавальної самостійності, творчої активності, прояву обдарованості у навчально-виховній діяльності;
- методичний – умотивованість професійного зростання педагогів з метою надання якісної позашкільної еколого-натуралістичної освіти з урахуванням вимог сучасності;
- профорієнтаційний – передбачає ознайомлення зі світом професій, формування ціннісних орієнтацій, здатність до самопізнання, активність у професійному самовизначенні відповідно до інтересів, задатків та здібностей, інших особистісних якостей вихованців;
- науково-дослідницький – передбачає залучення обдарованих дітей до науково-дослідницької, пошукової роботи;
- організаційно-масовий – передбачає організацію культурного дозвілля вихованців, спілкування їх з однолітками у різних формах ігрової та дозвілєво-розважальної діяльності з урахуванням сучасних вимог та потреб молодого покоління;
- інформаційно-просвітницький – спрямований на удосконалення взаємодії Станції юних натуралістів, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, популяризацію її діяльності та позитивного іміджу, підвищення педагогічної культури батьків;
- маркетинговий – спрямований на вивчення запитів (пропозицій) вихованців; їх батьків з метою формування та впровадження у майбутньому додаткових освітніх послуг.

1.2.3. Фінансово-господарська діяльність проводиться відповідно до законодавства та статуту закладу. Фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок коштів бюджету Станції юних натуралістів.

Додатковими джерелами формування коштів закладу є добровільні грошові внески установ, організацій та окремих громадян.

1.2.4. Ризики

Реалізацію мети і завдань розвитку закладу можуть ускладнити:

- нестабільність економіки, обмеженість ресурсів для забезпечення системної реалізації усіх завдань і заходів, передбачених Програмою;
- не готовність певної частини педагогів до інноваційної діяльності;
- зміни у законодавстві України.

2. ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Основними заходами щодо реалізації Програми є:

- розробка програмно-методичного забезпечення з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку нового покоління (програми, методичні розробки, посібники, електронні засоби навчання);
- підвищення професійного рівня педагогів відповідно до сучасних вимог;

- збереження єдиного освітнього простору у взаємодії з різними рівнями освіти;
- розвиток міжвідомчої співпраці з метою забезпечення якісної еколого-натуралістичної освіти, необхідної для забезпечення конкурентоздатності молодих людей в умовах ринкової економіки;
- зміцнення матеріально-технічної бази, ресурсного забезпечення закладу;
- оптимізація мережі гуртків відповідно до запитів батьків, суспільства та інтересів вихованців;
- впровадження інноваційних педагогічних технологій та методик;
- застосування державно-громадської моделі управління закладом.

3. УМОВИ ТА ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Реалізацію програми розвитку комунального закладу „Станція юних натуралістів” забезпечують умови:

- нормативно-правові акти як основа правового регулювання розвитку закладу; їх складають документи міжнародного, державного та організаційного рівня, Положення, що регулюють діяльність закладу;
- організаційно-управлінські як основа координації освітнього процесу, здійснення моніторингу якості еколого-натуралістичної освіти, оновлення фінансово-економічних і матеріально-технічних ресурсів;
- психолого-педагогічні як основа формування в педагогів системного бачення процесу розвитку закладу та актуалізації потреби у вдосконаленні та оновленні практики роботи з дітьми, забезпечення готовності педагогів до запровадження інновацій, заохочення їх до творчого розв'язання проблем. Підготовка педагогів до професійної діяльності в режимі змін передбачає підвищення їх інноваційної, акмеологічної культури, спрямованої на вищі професійні досягнення, орієнтацію на педагогічний успіх, розвиток їх професійної компетентності;
- соціально-педагогічні як основа для вивчення ринку освітніх послуг, динаміки споживчого попиту, врахування вимог ринку в організації педагогічного процесу, пошуку невикористаних можливостей закладу, забезпечення своєчасного переходу до нових послуг, навчальних програм, науково-методичного супроводу, орієнтації стратегії маркетингу на перспективу, здійснення соціально-педагогічної експертизи стану навчання і виховання особистості у закладі, реалізації запитів громади щодо якості еколого-натуралістичної освіти;
- інформаційно-методичні як основа забезпечення інформаційного і методичного супроводу розвитку закладу, забезпечення переваги закладу в умовах конкуренції, формування його позитивного іміджу.

Серед засобів реалізації завдань провідними є науково-методична, організаційно-технологічна, організаційно-масова діяльність педагогів; навчально-виховна, передовий педагогічний досвід; сучасні інформаційно-комунікативні технології тощо.

4. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ

4.1. Удосконалення соціально-педагогічної моделі закладу

Посилення взаємодії Станції юних натуралістів та соціуму, налагодження комунікаційних, функціональних та творчих зв'язків між закладом та іншими соціальними інституціями визначають необхідність створення для співпраці ефективної соціально-педагогічної системи з метою забезпечення якісної позашкільної еколого-натуралістичної освіти дітей та учнівської молоді. Головна мета, завдання і принципи діяльності закладу вимагають модернізації змісту, форм і методів навчально-виховного процесу в закладі.

Загальними засадами визначення нового змісту еколого-натуралістичної освіти є: гуманізація, диференціація, інтеграція, науковість, широке застосування нових інформаційних технологій, розвиток партнерства учасників освітнього процесу.

З методологічних позицій зміст еколого-натуралістичної освіти в закладі повинен мати три рівноправних компоненти: фундаментальність (передачу сучасних знань), гуманістичну орієнтацію (виховання), продуктивну практичну і проектну спрямованість (розвиток компетентностей). Цілісність змісту досягається лише за динамічного балансу всіх складових цієї тріади.

Зміст еколого-натуралістичної освіти у закладі оновлюється цілісно з урахуванням таких пріоритетів:

1. Освіта для розвитку базових компетентностей особистості. Саме засобами позашкільної еколого-натуралістичної освіти можна забезпечити такі компоненти життєдіяльності людини, як практичні навички, критичне мислення, норми спілкування і основи здорового способу життя.

2. Освіта для пізнання та освоєння навколишнього світу і процесів, які в ньому відбуваються. Освіта сприяє становленню у дітей цілісного наукового світогляду, розвитку соціальних і комунікативних компетентностей на основі засвоєння та практичного застосування системи знань про природу, людину, суспільство, культуру.

3. Освіта для розвитку творчості забезпечує оволодіння засобами пізнавальної і практичної креативної діяльності.

4. Освіта, спрямована на соціальну інтеграцію вихованців у динамічному світі.

5. Якість еколого-натуралістичної освіти передбачає підвищення вимог до педагогів, їх кваліфікації, забезпечення різноманітними інноваційними програмами і методами роботи, які відповідають індивідуальним потребам вихованця і педагога.

6. Персоніфікація навчання. Учень має заохочуватися в своєму бажанні використовувати різноманітні внутрішні ресурси, мати умови для самовираження в процесі освітньої діяльності.

Організація компетентісно спрямованого навчання і виховання передбачає розробку педагогами технологій, мета яких – реалізація механізму самоорганізації та самореалізації кожного вихованця.

В основу навчальних програм закладаються умови для оволодіння тими видами діяльності, які дають дітям широку орієнтацію в системі суб'єкт - суб'єктних відносин, де вони виступають як активні творці цих відносин.

Зміст еколого-натуралістичної освіти має бути осучаснений таким чином, щоб учні могли бути мобільними і відповідальними у самостійному житті, цілеспрямовано використати свій потенціал як для самореалізації в особистісному плані, так і інтересах суспільства.

Освітній процес, спираючись на здібності, інтереси, ціннісні орієнтації і життєвий досвід дитини, надає їй можливість реалізувати себе в різних сферах творчої діяльності. При цьому забезпечується пріоритетність індивідуальності, самоцінності, самобутності дитини як активного суб'єкта життєвого і соціального досвіду.

У закладі освітній процес організовується таким чином, щоб питома вага навчальної інформації гармонійно поєднувалася з інформацією, пов'язаною з особистісним становленням, з процесом розвитку життєвих компетентностей дітей та учнівської молоді. Технологія організації освітнього процесу є послідовним розгортанням педагогічної діяльності та спілкування.

Складовими навчальних технологій в закладі мають бути форми організації (індивідуальні, групові, колективні).

Сфера навчання в закладі є відкритою до пошуку альтернативних способів навчання. До ефективних належать інтерактивні технології, з допомогою яких керівники гуртків у ході спілкування з вихованцями інтерпретують життєві події, впливають на конструювання ними своїх особистісних дій, сприяють активізації діяльності вихованців, вчать самоконтролю та самореалізації. У навчально-виховному процесі широко використовуються активні форми і методи роботи: тренінги, рольові ігри, мозкові штурми, дебати, диспути, аналіз ситуацій тощо.

Використання інтерактивних технологій створює соціально-педагогічні умови, сприятливі для позитивних змін у знаннях, навичках і вчинках учнів, їхньому ставленні до соціальних явищ, здоровому способі життя, правовому захисті.

Важливою складовою змісту еколого-натуралістичної освіти мають стати нові інформаційні технології навчання, які б забезпечили не тільки комп'ютерну грамотність, але й формували б високу інформаційну культуру людини в сучасному суспільстві.

Зазначене вище сприятиме подальшій роботі педагогічного колективу щодо вдосконалення соціально-педагогічної моделі закладу; збільшенню кількості та розширенню мережі гуртків дослідницького спрямування; створенню нових функціональних підрозділів закладу.

4.2. Оптимізація системи методичної роботи та роботи з педагогічними кадрами

Першочергового значення набуває проблема розвитку творчого потенціалу педагогів, запровадження інноваційних технологій навчання та виховання, вдосконалення змісту еколого-натуралістичної освіти, залучення педагогів до науково-дослідницької роботи, стимулювання їх на вищі професійні досягнення.

Система методичної роботи спрямована на оновлення змісту еколого-натуралістичної освіти, підвищення професійної майстерності педагогів, опанування ними нових ідей, інноваційних технологій.

Організація методичної роботи має ґрунтуватися на наступних принципах:

- науковості, системності, гнучкості і прогностичності;
- безперервності професійного зростання педагогів;
- відповідності змісту науково-методичної роботи рівням підготовки педагогів, їх професійним інтересам і потребам.

Основні завдання системи методичної роботи:

1. Науково-методичне забезпечення діяльності закладу, педагогічних працівників.

2. Оновлення програмного-методичного забезпечення освітнього процесу (програми, методичні розробки, посібники, збірники, буклети, альбоми тощо).

3. Забезпечення функціонування сайту закладу.

4. Впровадження у педагогічну практику наукових досліджень і досягнень, перспективного педагогічного досвіду.

5. Організація роботи щодо підвищення психолого-педагогічної компетентності педагогів.

6. Інформаційно-методичний супровід педагогічних працівників.

7. Консультування педагогічних працівників з питань сучасного розвитку позашкільної еколого-натуралістичної освіти, організації навчально-виховного процесу, досягнень психолого-педагогічних наук.

8. Моніторинг стану науково-методичної роботи в закладі.

9. Участь у роботі атестаційної комісії.

11. Проведення семінарів, конференцій, конкурсів, дискусій, майстер-класів тощо.

Методична робота спрямована на розробку нового змісту еколого-натуралістичної освіти, на вдосконалення діяльності педагогів, підвищення їх професійної майстерності і включає в себе:

- підготовку педагогічного колективу до усвідомлення необхідності змін та впровадження нововведень;

- програмно-методичне забезпечення стратегічних напрямів діяльності закладу;

- розробку навчально-методичних матеріалів: програм, положень, методичних рекомендацій щодо проведення семінарів, засідань педрад, діяльності творчих груп, організації навчально-виховного процесу тощо;

- створення проектів спільної діяльності закладу та загальноосвітніх навчальних закладів;
- створення інформаційного банку навчально-методичної літератури з позашкільної-натуралістичної освіти.

Таким чином, методична робота в закладі спрямована на підвищення кваліфікації та професійної майстерності педагогічних працівників, розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу, досягнення і підтримку високої якості освітнього процесу. Вона має ґрунтуватися на сучасних досягненнях психолого-педагогічної науки з урахуванням досвіду діяльності педагогів і конкретного аналізу результатів навчально-виховного процесу.

Зміни в змісті й структурі еколого-натуралістичної освіти в закладі потребують розв'язання проблем підготовки педагога, який уміє працювати в умовах вибору педагогічної позиції, технологій, змісту, форм, методів навчання і виховання.

Акценти в науково-методичній роботі з педагогами мають бути перенесені на механізми оволодіння новими технологіями, залучення до перспективних моделей педагогічного досвіду і набуття власного в широкій і різноманітній практиці.

Одним з напрямів діяльності методичної ради має стати інноваційна діяльність, що передбачає:

- трансформацію наукових ідей у практику діяльності педагогічних працівників;
- створення інформаційного банку для забезпечення потреб позашкільної еколого-натуралістичної освіти.

З метою підвищення рівня соціально-психологічної, інформаційно-комунікативної, профільної компетентності педагогів у закладі передбачено вдосконалення роботи профільних методичних об'єднань щодо навчання й організації самоосвітньої та професійно-творчої діяльності педагогів, узагальнення передового педагогічного досвіду, упровадження сучасної портфоліотехнології в систему атестаційної роботи закладу, розроблення електронних посібників для дистанційного навчання.

З метою забезпечення належних умов для організації та проведення методичної роботи в закладі передбачається удосконалення діяльності методичного кабінету.

4.3. Оптимізація психологічного супроводу

Реалізація Програми передбачає створення служби психологічного супроводу, яка має здійснювати проектування та організацію психологічного супроводу позашкільного навчально-виховного середовища, спрямованого на загальний розвиток особистості, створення умов для найбільш повного розкриття її творчого потенціалу.

Основними завданнями щодо оптимізації роботи практичного психолога в контексті сучасних досягнень вітчизняної та світової психологічної науки є:

- організація психологічної підтримки педагогів: поповнення психолого-педагогічної літератури, створення, аудіо- та відеотеки;

- систематизація психологічної просвіти педагогічного колективу;
- вивчення особливостей основних психолого-педагогічних методів роботи керівника гуртка;
- аналіз організації психологічного супроводу навчально-виховного процесу;
- формування психологічної культури суб'єктів навчально-виховного процесу;
- організація роботи щодо підвищення психологічної компетентності педагогів та батьків вихованців.

4.4. Співпраця із суспільними інституціями

Програма реалізується за умови співпраці закладу з батьками вихованців, загальноосвітніми, професійно-технічними, вищими навчальними закладами, профільними науково-дослідними установами, громадськими організаціями тощо.

Співпраця з батьками вихованців передбачає їх залучення до процесу навчально-виховної, творчої, проектної, організаційно-масової, просвітницької, фінансово-господарської діяльності.

Співпраця з загальноосвітніми навчальними закладами передбачає створення умов для активного застосування набутих у школі знань у практичній та творчій діяльності в позаурочний час, розширення спектру інноваційних форм масової роботи, реалізацію проектів спільної діяльності, поширення власного педагогічного досвіду.

Співпраця з вищими навчальними закладами передбачає надання можливості впровадження у педагогічну практику наукових досліджень і досягнень перспективного педагогічного досвіду, взаємодопомогу при проведенні конференцій, семінарів та майстер-класів, профорієнтаційну роботу.

Розширення співпраці з державними установами, науковими, науково-дослідними та громадськими організаціями передбачає реалізацію завдань екскурсійно-просвітницької роботи, забезпечення участі вихованців у соціальних проектах, проведення науково-дослідницької роботи, участь у виконанні завдань наукових проектів тощо.

4.5. Управлінська діяльність

У контексті розвитку закладу важливе значення має ефективна взаємодія адміністративно-методичного складу та колегіальних органів управління закладом:

- педагогічна рада – визначає стратегію розвитку закладу; створює організаційно-педагогічні умови для послідовних системних змін; забезпечує аналіз і контроль діяльності закладу;
- науково-методична рада – спрямовує роботу на підвищення рівня професійної компетентності педагогів, реалізацію творчого потенціалу педагогічного колективу, поліпшення якості позашкільної еколого-натуралістичної освіти шляхом упровадження досягнень сучасної психолого-педагогічної науки й перспективного досвіду;

- конференція колективу – вищий колегіальний орган самоврядування закладу;
- батьківський актив – приймає участь в організації та забезпеченні навчально-виховного процесу;
- органи дитячого самоврядування – сприяють розв'язанню актуальних питань життєдіяльності навчально-виховного соціуму, залученню вихованців до соціально важливої діяльності.

Координує діяльність всіх дорадчих структур директор закладу.

Для вирішення спірних питань, якщо такі виникають, створюється комісія з трудових спорів, до якої делегують своїх представників усі ради і профспілковий комітет. Остаточне рішення із складних і спірних питань приймає директор.

Акцент діяльності директора зміщується на створення умов для самоорганізації діяльності учнів, педагогів, працівників адміністрації, на здійснення маркетингової діяльності як цілісної концепції управління закладом. Таким чином, здійснюватиметься поетапний перехід від оперативного до стратегічного проектно-цільового управління.

Завдяки впровадженню моніторингового супроводу, інтерактивних технологій у процес управління діяльності організаційних структур на всіх рівнях управління набуде рефлексивного характеру, сприятиме процесам діалогізації взаємин, узгодженості дій.

4.6. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення інноваційного розвитку закладу

Фінансово-господарська діяльність Станції юних натуралістів здійснюється на основі державної політики в галузі освіти та перспективних напрямів розвитку закладу.

Матеріально-технічне та фінансове забезпечення інноваційного розвитку закладу здійснюється на основі сучасної державної політики в галузі позашкільної освіти та пріоритетів діяльності закладу. Джерелами фінансування є видатки, виділені обласним бюджетом, а також залучені позабюджетні кошти (добровільні батьківські внески, спонсорська допомога, надання платних послуг тощо), що не суперечить чинному законодавству України.

Матеріально-технічні та фінансові ресурси визначаються реальними потребами реалізації конкретних проектів, які є складовими Програми розвитку комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради на 2016-2020 роки, відповідно до санітарно-гігієнічних норм і правил з урахуванням типового переліку обов'язкового навчального обладнання, а також наукового поступу в галузі інформаційних технологій.

4.7. Організація міжнародного співробітництва

Основними формами міжнародного співробітництва закладу визначено участь у міжнародних науково-освітніх програмах і проектах, що реалізуються відповідно до укладених міждержавних угод про співпрацю; організацію та проведення науково-практичних конференцій, семінарів-

практикумів, виставок, інших методико-педагогічних заходів; обмін делегаціями; удосконалення системи інформаційного забезпечення.

Міжнародне співробітництво спрямовується на реалізацію декларацій, конвенцій, інших документів ООН, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Європейського Фонду Освіти, інших міжнародних організацій. Його здійснення передбачено як на державному рівні, так і на рівні закладу.

5. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Основними результатами розвитку закладу будуть системні позитивні зміни в його діяльності, зокрема:

- створення на обласному рівні ресурсного центру розвитку позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку із розвиненою інфраструктурою, сучасним обладнанням, професійними кадрами;

- створення умов для інноваційного розвитку закладу з урахуванням соціально-економічного, культурного потенціалу, суспільних викликів і потреб учасників навчально-виховного процесу щодо якості еколого-натуралістичної освіти;

- сприяння підвищенню конкурентоспроможності закладу шляхом підвищення якості соціально-освітніх послуг, організаційно-координаційної і науково-методичної роботи; оновлення матеріально-технічної бази закладу;

- створення системи підвищення професійної компетентності педагогів із новітніх форм, технологій організації навчально-виховного процесу, оволодіння основами педагогічного менеджменту, що дозволяє більшості педагогів працювати на рівні педагога-менеджера;

- становлення компетентісно спрямованого навчально-виховного процесу у єдності змістових, технологічних, особистісних, управлінських параметрів;

- оптимізація мережі гуртків відповідно потреб споживачів, суспільства;

- створення ефективної виховної системи, розбудова єдиного виховного простору;

- забезпечення підтримки єдиного інформаційного простору позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку;

- зайняття закладом провідного місця у ринковій ніші надання освітніх послуг у сфері позашкільної еколого-натуралістичної освіти;

- створення умов для консолідації зусиль зацікавлених державних структур, громадських організацій, бізнес-спільноти, розвитку позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку.

Оцінювання ефективності результатів буде здійснюватися шляхом запровадження системного моніторингу якості освіти еколого-натуралістичної на всіх рівнях.

6. КОНТРОЛЬ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Аналіз результативності впровадження Програми та експертиза реалізації проектів здійснюється на основі моніторингу.

Обговорення результатів аналізу на засіданнях методичної ради та на загальному зібранні трудового колективу комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради.

3. Проблемні питання діяльності , які потребують вирішення

На сьогодні існують проблеми у позашкільній освіті, основною з яких є недостатність фінансування на розвиток галузі, що призводить до відтоку кваліфікованих спеціалістів, впливає на масштаби діяльності, матеріально-технічна база для навчання вимагає оновлення та модернізації. Слід відзначити, що незважаючи на складну економічну ситуацію, навчання у закладі безоплатне, що дозволяє успішно займатися еколого-натуралістичною діяльністю дітям незахищених соціальних категорій.

Для забезпечення потреб учнівської молоді в здобутті знань, умінь і навичок в галузі природничих, біологічних наук і створення умов для виявлення обдарованих та талановитих школярів, ключовими завданнями Станції визначено:

- забезпечення реалізації пріоритетних напрямів екологічної освіти і виховання;
- координація методичної, організаційно-масової, навчально-виховної діяльності районних, міських, сільських позашкільних навчальних закладів;
- методичне забезпечення, надання консультативної практичної допомоги;
- систематична дослідно-експериментальна робота з проблем формування у підростаючого покоління екологічної свідомості, культури і цілісного екологічного світогляду;
- впровадження новітніх педагогічних технологій у практику роботи позашкільного навчально-виховного процесу;
- додаткова поглиблена диференційована освіта дітей та юнацтва через роботу в творчих об'єднаннях;
- задоволення потреб вихованців у професійному самовизначенні і творчій самореалізації;
- пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих дітей;
- розширення співпраці з науковими установами в галузі охорони навколишнього середовища.
- практично в усіх учнівських лісництвах не вистачає навчальних посібників і літератури, плакатів, таблиць, фільмів з питань ведення лісової справи;
- недостатня кількість знарядь праці для проведення лісгосподарських робіт, робочий одяг, форма;
- не всі лісові господарства знаходять можливість виділяти кошти на розвиток учнівських лісництв.

Для вирішення вищезазначених проблем необхідно:
привести в порядок установчі документи діючих учнівських лісництв;

- сприяти зміцненню матеріально-технічної бази учнівських лісництв, використовуючи незаборонені законом джерела фінансування;
- проводити дослідницьку та природоохоронну роботу в учнівських лісництвах, залучаючи до цієї роботи вчених, фахівців, викладачів вузів.

**4. Кадровий склад комунального закладу „Станція юних натуралістів”
Рівнеської обласної ради**

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові/ посада	Дата народж	Освіта/ фах	Пед. стаж в даній установі	Курсова підготовка	Атестація	Рішення атестац. комісії	Атест. (план)	Нагороди
1.	Остафійчук Тетяна Василівна, директор/кер.гуртків	09.12.56	Вища, вчитель хімії і біології	27.12.01 13 р.	НЕНЦ, 2015 р.	2015 р.	Підтверджено 10 т. розряд Вст. „Кер.гуртка- методист”2012	2019-20 н.р.	Відмінник освіти України, грамоти МОН
2.	Власик Наталія Федорівна заст.дир./кер.гуртків	07.09.72	Вища, вч. укр. мови і літератури	09.10.13 1р.	НЕНЦ, 2014 р. РОППО, 2015 р.	2015 р.	Відповідає посаді, встановлено 9 т. розряд	2019-20 н.р.	
3.	Бондар Леся Миколаївна, заст.директ./кер.гуртків	09.08.72	Вища, вчитель укр. мови та літ.	02.09.02 12 р.	НЕНЦ, 2012 р.	2014 р.	Відповідає посаді, підтверджено 10 т. розряд	2018-19 н. р.	Курси НЕНЦ, РОППО, 2017
4.	Гайдаченко Людмила Павлівна, зав. відділу/кер.гуртків	07.11.79	Вища, вч. поч. кл. і музики, географії та економіки	01.09.01 13 р.	НЕНЦ, 2015 р.	2015 р.	Підтверджено 10 т. розряд Вст. Кер.гуртка- методист”2015	2019-20 н.р.	РОППО, 2018
5.	Мороз Євдокія Павлівна, методист/кер.гуртків	11.03.55	Вища, вчитель хімії і біології	01.03.84 30 р.	НЕНЦ, 2014 р.	2015 р.	Підтверджено: Методист в/кат. вст. 12 т.р.	2019-20 н.р.	Відмінник освіти України 2011, грамоти МОН
6.	Власюк Інна Миколіївна, методист/кер. гуртків	15.06.76	Вища, вчитель поч. навч. „біології	01.09.04 10 р.	НЕНЦ 2012 р., РОППО, 2014 р.	2014 р.	Вст. методист II категорії, підтверджено 10 т. розряд	2018-19 н. р.	Курси НЕНЦ, 2017 РОППО, 2018
7.	Шехтер Лілія Миколаївна, зав.відділом/кер.гуртків	07.09.70	Вища, вчитель поч. кл. і музики	02.12.02 12 р.	НЕНЦ, 2011 р.; РОППО 2015	2012 р.	Підтверджено 10 т. розряд Вст.„Кер.гуртка- методист” 2012	2016-17 н.р.	Курси 2016 НЕНЦ

8.	Катюха Валентина Василівна, зав.відділу/кер.гуртків	01.01.60	Вища, вчений-агроном	27.12.92 22 р.	НЕНЦ 2011 р.; РОППО, 2016	2014 р.	Підтверджено 10 т. розряд	2018-19 н.р.	Грамота МОН України, 2005 2016 НЕНЦ
9.	Бобровська Валентина Анатоліївна, зав.відділу/кер.гуртків	07.12.82	Вища, вчитель біології	11.09.06 8 р.	НЕНЦ, 2015 р. РОППО 2016	2011 р.	Вст. 10 т. розряд	2015-16 н. р.	
10.	Ільч Ольга Василівна, практ. психолог/кер.гуртк.	10.07.83	Вища, практичний психолог	02.02.06 8 р.	РОППО, 2014 р., к.г.2014 р.	2014 р.	Вст., II квал. категорія, 10 т. розряд	2018-19 н. р.	Курси РОППО 2018
11.	Дужук Сніжана Андріївна, кер.гуртків	13.02.73	Вища 2008р., вчитель труд навчання, біології	03.02.03 10,5 р.	НЕНЦ, 2013 р., 2014 р.	2014 р.	Підтверджено 10 т. розряд Вст. Кер.гуртка- методист” 2014	2018-19 н. р.	Почесна грамота УОН РОДА, 2013 Курси РОППО 2018
12.	Гриневиц Лариса Володимирівна, керівник гуртків	15.12.58	Вища, вчитель біології, хімії	18.01.84 30 р.	РОППО, 2012 р.	2012 р.	Підтверджено 10 т. розряд	2016-17 н. р.	Курси РОППО,2016
13.	Власюк Лариса Миколаївна, керівник гуртків	12.07.57	Вища, вчитель біології, хімії	17.08.87 27 р.	РОППО, 2011 р.	2012 р.	Підтверджено 10 т. розряд	2016-17 н. р.	Курси РОППО
14.	Омельченко Михайло Іванович, керівник гуртків	01.05.44	Вища,біолог- ботанік, викл хімії,біології	31.08.88 26 р.	РОППО, 2015 р.	2015 р.	Підтверджено 10 т. розряд	2019-20 н.р.	Відмін. нар. осв., гр. МОН України Курси 2019
15.	Момотюк Марія Тарасівна, керівник гуртків	09.12.56	Вища, іхтіолог- рибовод	30.12.92 22 р.	РОППО, 2016 р.	2011 р.	Підтверджено 10 т. розряд	2015-16 н. р.	
16.	Редько Тетяна Віталіївна, керівник гуртків	19.08.58	Вища, інженер- технолог	02.09.02 12 р.	РОППО, 2012 р.	2013 р.	Підтверджено 10 т. розряд	2017-18 н. р.	Курси РОППО, 2017
17.	Омельчук Олександр Васильович, керівник гуртків	27.12.63	Вища, вчитель ЗТД та праці	01.09.03 11 р.	РОППО, 2012 р.	2012 р.	Підтверджено 10 т. розряд	2016-17 н. р.	Курси РОППО,2016

18.	Поддубняк Руслана Валеріївна, керівник гуртків	25.07.74	с. спец., коневода ІІІ розряду	11.04.05 9 р.	ПП „Кова- льське”, 2013 р.	2014 р.	Встановлено 9 т. розряд	2018-19 н. р.	
19.	Бондар Тетяна Віталіївна, керівник гуртків	14.12.76	Вища, вчитель труд навчання	01.09.01 13 р.	РОІППО, 2015	2015 р.	Підтверджено. 10 т. розряд	2019-20 н. р.	
20.	Луцишин Світлана Михайлівна, керівник гуртків	05.04.64	Вища, вчитель біології	04.09.06 8 р.	РОІППО, 2015	2015 р.	Підтверджено. 10 т. розряд	2019-20 н. р.	
21.	Гоменюк (Панчак) Катерина Миколаївна, керівник гуртків	12.03.88	Вища, вч. біології, географії	01.09.09 5 р.	РОІППО, 2014	2013 р.	Вст. 9 т. розряд	2017-18 н. р.	
22.	Ромашко Раїса Ярославівна, керівник гуртків	28.07.87	Вища, вчитель біології, географії	01.09.10 4 р.	РОІППО, 2014	2014 р.	Вст. 9 т. розряд	2018-19 н. р.	Курси РОІППО 2018
23.	Заглинська Людмила Михайлівна, методист/кер.гуртків	16.10.79	Вища, викл. дошкільної педагогіки та психології	05.05.04 10 р.	РОІППО, 2012 р.	2013 р.	Вст. 10 т. розряд	2017-18 н. р.	Курси РОІППО,2017
24.	Дем'янюк Анна Геннадіївна, керівник гуртків	26.11.84	Вища, худ.-майстер декор.-прикл. мистецтва	22.01.07 7 р.	РОІППО, 2014 р.	2014 р.	Вст. 10 т. розряд	2018-19 н. р.	Курси РОІППО 2018

Навчально-виховний процес в комунальному закладі „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради здійснює 24 педагогічні працівники (директор, заступники директора з навчально-виховної та навчально-методичної роботи, 2 методисти, 4 завідувачі відділів, 1 практичний психолог, 4 керівники гуртків-методисти, 11 керівників гуртків). Навчальний заклад укомплектований повністю.

Комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради з 2001 року очолює Остафійчук Т.В.

Серед працівників більше половини мають педагогічний стаж понад 10 років, 2 – п'ять років.

Із загальної кількості працівників 22 (98 %) мають вищу педагогічну освіту.

Серед педагогічних працівників Станції 4 – відмінники освіти України, Подякою Кабінету Міністрів України 1 педпрацівник. Відзначено нагрудним знаком „Василя Сухомлинського” - 1, „Софії Русової” – 1.

Підвищення кваліфікації директора, заступників директора, методистів, завідувачів відділів Станції здійснюється на базі НЕНЦум (ліцензія Міністерства освіти і науки України серія АВ № 363642 від 04.12.2007). Керівники гуртків курси підвищення кваліфікації проходять на базі Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (згідно графіка).

Керівники гуртків закладу оперують різноманітними інтерактивними технологіями. Опанувати такі технології керівники гуртків можуть: під час занять у школі педагогічної майстерності; на засіданнях методичних об'єднань за напрямками діяльності гуртків, що охоплюють педагогічних працівників певного професійного спрямування; під час проведення відкритих занять в рамках творчих звітів педагогів; тижнів педагогічної майстерності; на засіданнях творчих груп; беручи участь у конкурсах педагогічної майстерності; на науково-практичних конференціях.

Засідання Школи педагогічної майстерності відбуваються щотижня. Під час занять керівники гуртків обмінюються з колегами власними напрацюваннями з певних напрямків роботи.

Тренінговими методиками володіють і успішно користуються всі працівники закладу, елементи тренінгів використовуються при проведенні гурткових занять і виховних заходів.

Сприйнятливість педагогів закладу до інновацій – один із основних індикаторів конкурентоспроможності позашкільного навчального закладу.

Серед нетрадиційних форм проведення занять особливе місце займають інтегровані заняття та виховні заходи, яку стимулюють різноманітні форми творчої співпраці гуртківців.

Звичною практикою в Станції юних натуралістів стало застосування в педагогічній практиці методу портфолію керівника гуртка, що дозволяє педагогам систематизувати навчально-виховну, методичну, самоосвітню та науково-дослідницьку діяльність. Вихованці гуртків також готують портфолію особистих досягнень.

Відмінною рисою самоосвіти педагогів закладу є те, що результат такої роботи – розвиток учнів, а не тільки самовдосконалення в особистому та професійному планах. Сучасний керівник гуртка: майстер своєї справи – справжній фахівець, ніколи не припиняє навчатися, шукає щось нове, доповнює власні напрацювання, збагачується досвідом колег.

Педагогічний колектив визначив такі форми самоосвіти педагога: поглиблена підготовка до занять гуртка; написання конспектів і проведення відкритих занять (відповідно до планів самоосвіти) та участі у семінарах різних рівнів; систематичне читання книг та періодичних видань; перегляд пізнавальних телепрограм.

5. Розвиток системи лісівничої освіти як складової забезпечення сталого розвитку України

Учнівські лісівництва є однією з кращих форм поєднання школи з виробництвом, здійснення трудового навчання і виховання, активізації екологічного руху, формування в учнів екологічної культури, стимулювання творчого самовдосконалення юних лісівників-дендрологів, сприяння самовизначенню в майбутній професії, залучення до науково-дослідницької та експериментальної діяльності з біології, екології і лісового господарства.

Одне з основних завдань учнівських лісництв – виховувати в школярів любов до природи рідного краю, поглиблювати знання з біологічних та екологічних наук.

В області функціонує 25 учнівських шкільних лісництв та гуртків „Юні лісівники”.

Педагогами комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради розроблена система заходів із визначення шляхів і методів відновлення та належної організації роботи учнівських лісництв.

Проведено ряд семінарів для керівників учнівських лісництв та гуртків „Юні лісівники”, на яких проаналізовано діяльність учнівських лісництв а також визначено перспективу їх подальшого розвитку в умовах ринкової економіки, аспекти організації лісівничо-екологічних досліджень в учнівських лісництвах та їх завдання щодо збереження і збагачення лісової флори та фауни.

Крім того, розроблено ряд інструктивно-методичних порад з питань організації і проведення дослідницької роботи, методичні рекомендації щодо ведення практичної роботи в шкільках і лісорозсадниках, методику проведення екскурсій в лісі, в дендрарії.

Кращими є: учнівське лісництво „Паросток” Рокитнівського навчально-виховного комплексу „Школа I-III ступенів - ліцей”; учнівське лісництво „Вікова діброва” навчально-виховного комплексу „Оженинська загальноосвітня школа I-III ступенів (ліцей) – дошкільний навчальний заклад (ясла-садок)” Острозького району, учнівське лісництво Висоцької загальноосвітньої школи I-III ступенів Дубровицького району, учнівське лісництво, учнівське лісництво

„Діброва” Вовковиївської загальноосвітньої школи I-III ступенів Демидівського району, „Сосновий бір” Клесівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, учнівське лісництво Костянтинівської загальноосвітньої школи I-II ступенів Сарненського району, учнівське лісництво комунального закладу „Станція юних натуралістів” Радивилівської районної ради.

Щорічно комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради спільно з Рівненським обласним управлінням лісового і мисливського господарства проводять обласний збір учнівських лісництв „Майбутнє лісу в твоїх руках”.

В рамках заходу проходить виставка досягнень учнівських лісництв, на якій представлено творчі звіти, фоторепортажі про проведену природоохоронну роботу, щоденники дослідницької роботи з лісового господарства, власноруч виготовлені наочні посібники (колекції, гербарії, муляжі), вироби з природного матеріалу.

Юні лісівники, використовуючи мультимедійні презентації, розповідають про науково-дослідницьку та агітаційно-просвітницьку природоохоронну діяльність, впровадження інноваційних технологій вирощування лісових культур, зв'язки з місцевими держлісгоспами та науково-дослідними установами, обмінюються досвідом роботи, презентують свої досягнення в лісовій справі і обирають кращих, які представляють область на Всеукраїнських зльотах учнівських лісництв.

Результатом цієї роботи є неодноразові перемоги юних лісівників на Всеукраїнському зльоті учнівських лісництв.

Переможці обласного збору юних лісівників відзначаються цінними подарунками від Рівненської обласної організації Товариства лісівників України та Рівненського обласного управління лісового і мисливського господарства.

Члени учнівського лісництва „Паросток” Рокитнівського навчально-виховного комплексу „Школа I-III ступенів - ліцей” представляли Рівненську область на X Всеукраїнському зльоті учнівських лісництв в Черкаській області.

Вибороли почесне II місце.

Основними напрямками діяльності та інноваційними формами роботи учнівських лісництв є:

- науково-дослідницька та пошукова робота з вивчення флори та фауни своєї місцевості, хвороб та шкідників дерев, відновлення лісонасаджень;
- вирощування в оптимально стислі строки високопродуктивних насаджень таких цінних порід, як сосна, дуб, ялина, модрина;
  - поновлення лісу, лісорозведення;
  - підвищення продуктивності лісу;
- сучасні підходи до лісовідновлення і лісорозведення у контексті розширеного відтворення лісів;

- науковий рівень дослідництва, скерований на випробування сучасних технологій вирощування лісових культур, нових перспективних порід, застосування передових агроприйомів;

- використання в роботі учнівських лісництв наукового, екологічного землеробства.

- збереження та підвищення ефективності природних ресурсів ентомофагів;

- збагачення агроценозів корисними організмами;

класифікація лісів та їх відповідність цілям сталого ведення лісового господарства.

Ми вважаємо, що кожна виконана нами справа - це велика дяка та пошана матінці-природі за її терпіння та піклування про нас.

Впровадження результатів дослідів у практику лісового господарства, працюємо над проблемами:

Природного поновлення сосни звичайної на зрубках з залишенням дерев-насічників на території Рокитнівського лісництва.

Вирощування лісів на відслоненнях.

Насінневим розмноженням та особливостями вирощування сіянців модрина європейської в умовах Острозького державного лісового господарства.

Особливостях вирощування сосни звичайної на ґрунтах, зруйнованих видобутком бурштину.

Досліджують стовбурові шкідники лісових біоценозів в умовах Висоцького лісгоспу.

З'ясовують вплив максимарину на стан новостворених культур сосни в умовах свіжої суборі.

Вивчають залежність кількості смоляних ходів сосни звичайної від умов зростання.

Члени учнівських лісництва беруть активну участь у відновленні лісових масивів. І вже починаючи з березня виїжджають на посадку саджанців сосни звичайної

Щороку з березня по травень проводиться місячник природоохоронної та просвітницької екологічної роботи в школах. В рамках всеукраїнської акції „Майбутнє лісу у твоїх руках” найбільш плідною є робота в лісі. Члени учнівських лісництва є незамінними помічниками лісівників, адже школи не один рік тісно співпрацюють з Державними підприємствами.

Влітку ведеться робота з виявлення шкідників лісу. У посушливий період члени учнівського лісництва слідкують за пожежобезпекою в лісі, восени включаються в збір насіння.

Протягом цього року юні лісівники були активними учасниками Всеукраїнських акцій, обласних конкурсів, фестивалів, трудових акцій, Всеукраїнських акцій школярів та учнівської молоді: „Ліси для нащадків”; „Галерея кімнатних рослин”, трудовій акції "Юннатівський зеленбуд", „Годівничка”, Всеукраїнському юнацькому фестивалі „В об'єктиві натураліста”.

Юні лісівники ведуть активну агітаційну та просвітницьку роботу

серед учнів школи, батьків, громади, змістовно відпочивають, беруть участь у масових заходах: День лісу, День працівників лісового господарства, День народження шкільного лісництва; проводяться ігри, вікторини, тренінги „Ліс-наше багатство”; творчі конкурси „Людина і ліс”; екскурсії, турпоходи у ліси нашого краю; екскурсії екологічними стежками.

Традиційними стали „Свято зимуючих птахів”, „Свято зустрічі птахів”, „Зимовий букет”, „Чарівний світ квітів”.

Для роботи учнівських лісництв Державними лісовими підприємствами обладнано сучасні кабінети, значно покращено матеріально-технічну базу кабінетів сучасним обладнанням.

Учнівські лісництва співпрацюють з науковцями Рівного та Кременця Тернопільської області, Львова, вищим навчальним закладом Березнівським „Надслучанським інститутом” та Лісовим коледжем.

Юні лісівники отримують певну профорієнтацію і тому продовжують своє навчання у вищих навчальних закладах екологічної спрямованості та лісового господарства.

Сьогодні перед педагогічними колективами нашої області стоїть нелегке завдання: виховати фахівця, здатного піклуватися про екологічне убезпечення планети; чинити спротив анти екологічній діяльності спроможного стимулювати формування екологічної економіки; берегти біорізноманіття і саме життя на Землі; забезпечувати сталий розвиток людства.

Практична спрямованість діяльності учнівських лісництв передбачає набуття учнями допрофесійних знань, умінь і навичок, орієнтацію на професійну діяльність у ринкових умовах, їх розширення та розвиток, впровадження в життя інноваційних педагогічних технологій за умов інтеграції з наукою і виробництвом.

Науково-методичне забезпечення

На сьогоднішній день актуальною є співпраця між позашкільним навчальним закладом, вищими навчальними закладами та науковими установами.

Станція юних натуралістів готує основу для того, щоб сьогоднішній гуртківець в майбутньому став не тільки успішним студентом, а й висококваліфікованим спеціалістом в своїй галузі та освіченою людиною.

Позашкільний навчальний заклад та вищий навчальний заклад вважаються принципово різними ланками освіти з власними цілями та інтересами, що в деякій мірі ускладнює можливу співпрацю. Проблема, з якою стикаються викладачі вищих учбових закладів, полягає у відсутності навичок пізнавальної самостійної роботи студентів, які повинні бути сформовані в них ще під час навчання в школі. Тому педагогічний колектив комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради працює над створенням спільних проєктів, які формують в

учнів ці навички. До організації таких заходів залучаються як викладачі, так і студенти ВНЗ.

Щороку в обласній експедиції учнівської молоді „ЮНЕКО” крім педагогів Станції юних натуралістів беруть участь науковці Національного технічного університету України „Київський політехнічний інститут”. Під керівництвом Лапінського А.В. та Кримця Г. В., кандидатів технічних наук, викладачів закладу, за різними методиками було визначено жорсткість, кислотність (рН), загальну мінералізацію, залізо загальне у водоймах різних типів. Юні дослідники зробили хімічний аналіз води в озері Біле та водоймах поблизу наметового табору.

Під час ботанічних екскурсій, проведених Раком О. О., кандидатом біологічних наук, науковим працівником Національного Ботанічного саду ім. Гришка, юннати ознайомились з видовим складом флори Білоозерського лісництва, методами гербаризації, оволоділи методикою кількісного обліку і оцінки популяцій рослин.

Станцією юннатів налагоджена тісна співпраця з Рівненським природним заповідником, на території якого проходить експедиція „ЮНЕКО”.

Орнітологічні дослідження проводились разом з Журавчаком Р. О., заступником директора з наукової роботи, Франчуком М. В., науковим співробітником Рівненського природного заповідника та Трусом Ю.М., кандидатом біологічних наук, науковим працівником Державного Львівського природознавчого музею. Учні отримали вичерпну інформацію про методику обліку птахів та взяли участь у майстер-класі з кільцювання горобиних.

Науковці продовжують консультувати юних екологів і після закінчення експедиції.

Комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради співпрацює з Рівненським зоопарком загальнодержавного значення. На базі установи функціонує клуб „Зоолог”, юннати разом з науковцями проводять ряд спостережень та дослідів: „Утримання імператорського скорпіона у тераріумі”, „Спостереження за розмноженням цихлід”, „Особливості розмноження акари бірюзової”, „Утримання білочки звичайної у неволі. Створення оптимальних умов утримання, підбір кормів” та інші.

Комунальний заклад „Станція юних натуралістів” Радивилівської районної ради Рівненської області успішно співпрацює з Національним лісотехнічним університетом України та Малою лісовою академією при цьому ж вузі.

На базі СЮН працює учнівське лісництво, вихованці якого займаються вивченням природничих наук, дослідницькою роботою, вирощуванням посадкового матеріалу, створенням нових лісонасаджень та охороною уже існуючих. Кращі учні лісництва навчаються у Малій лісовій академії, де під керівництвом викладачів університету та керівника учнівського лісництва працюють над дослідницькими роботами та згодом захищають їх на щорічній підсумковій конференції.

В окремих загальноосвітніх закладах Рівненського району налагоджена співпраця з науковцями та фахівцями в галузі рослинництва. Члени біологічного гуртка Шубківської загальноосвітньої школи I-III ступенів, Котівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Рівненського району співпрацюють з Рівненським інститутом агропромислового виробництва і вирішують спільну проблему: „Запровадження нових технологій вирощування картоплі, сортовипробування нових елітних сортів”. Викладачі інституту проводять з гуртківцями різноманітні спеціалізовані семінари, надають науково-методичні консультації, допомагають в оформленні робіт з навчального дослідництва.

Новолюбомирський навчально-виховний комплекс „Школа – ліцей” співпрацює з В. Володимирцем доцентом Національного університету водного господарства і природокористування, О. Сауш завідувачем відділу природи Рівненського обласного краєзнавчого музею.

Учні вивчають рослинний світ в околицях села Нова Любомирка, складають перелік та опис рослин, виготовляють гербарії.

Городоцька загальноосвітня школа I-III ступенів Володимирецького району співпрацює з Дідухом Я.П. - завідувачем відділу екології фітосистем при Інституті ботаніки ім. М.Холодного НАН України, професором, доктором біологічних наук.

Учні Рокитнівського навчально-виховного комплексу „Школа I-III ступенів-ліцей” налагодили зв'язки з місцевими лісовими господарствами, де фахівці своєї справи - лісничі Кисорець І.О., Богданець С.М. надають необхідну допомогу в організації та проведенні навчальних занять з основ лісової справи.

Обмін досвідом і співпраця з співробітниками наукових установ, вищих навчальними закладами, фахівцями у галузі лісового і слісового господарств, квітництва і садівництва, тваринництва є важливою ланкою роботи в Рівненській області.

Перспективи розвитку лісівничої освіти в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах Рівненщини

Основними результатами розвитку лісівничої освіти в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах Рівненщини є:

- забезпечення сучасного світового науково-теоретичного рівня викладання лісівничих дисциплін;
- забезпечення освітніх закладів сучасним обладнанням, професійними кадрами;
- створення умов для інноваційного розвитку закладів з урахуванням соціально-економічного, культурного потенціалу, суспільних викликів і потреб учасників навчально-виховного процесу щодо якості еколого- натуралістичної освіти;
- сприяння підвищенню конкурентоспроможності закладів шляхом підвищення якості соціально-освітніх послуг, організаційно-

координаційної і науково-методичної роботи; оновлення матеріально-технічної бази закладів;

- створення системи підвищення професійної компетентності педагогів із новітніх форм, технологій організації навчально-виховного процесу, оволодіння основами педагогічного менеджменту, що дозволяє більшості педагогів працювати на рівні педагога-менеджера;

- становлення компетентісно спрямованого навчально-виховного процесу у єдності змістових, технологічних, особистісних, управлінських параметрів;

- оптимізація мережі гуртків відповідно потреб споживачів, суспільства;

- створення ефективної виховної системи, розбудова єдиного виховного простору;

- забезпечення підтримки єдиного інформаційного простору освіти еколого-натуралістичного напрямку;

- створення умов для консолідації зусиль зацікавлених державних структур, громадських організацій, бізнес-спільноти, розвитку освіти еколого-натуралістичного напрямку.

Оцінювання ефективності результатів буде здійснюватися шляхом запровадження системного моніторингу якості еколого-натуралістичної освіти на всіх рівнях.

Директор НЕНЦ
доктор педагогічних наук,
професор

В. В. Вербицький